

PAULINA PAWŁOWSKA

WERONIKA RĘKAWEK

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Teologiczny

Studenckie Koło Naukowe Nauk o Rodzinie „Pro”

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „«Starość – nie radość?» Aktywność Osób Starszych i Solidarność Międzypokoleniowa”

(Katowice, WT1, 22-23 października 2012)

W dniach 22-23 października 2012 roku na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „«Starość – nie radość?» Aktywność Osób Starszych i Solidarność Międzypokoleniowa”, której organizatorami byli: Studenckie Koło Naukowe Nauk o Rodzinie „Pro” oraz Zakład Nauk o Rodzinie Wydziału Teologicznego, Uniwersytet Trzeciego Wieku Uniwersytetu Śląskiego, Katedra filozofie a religionistyki Prešovská Univerzita w Preszowie, a także Dom Księży Emerytów w Katowicach.

Honorowy patronat nad konferencją objęli: prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś, JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego; Piotr Uszok, Prezydent Miasta Katowice oraz ksiądz arcybiskup dr Wiktor Skworec, metropolita katowicki, Wielki Kanclerz Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego.

W konferencji uczestniczyli: pracownicy naukowcy i studenci nauk humanistycznych oraz klerycy Wyższego Seminarium Duchownego w Katowicach; dyrektorzy, pracownicy i podopieczni Domów Pomocy Społecznej i Domów Księży Emerytów oraz inne osoby zajmujące się zawodowo opieką nad osobami starszymi.

Opisywana konferencja została otwarta przez Dziekana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego – księdza dr. hab. Antoniego Bartoszkę, który zwrócił uwagę na realizację podtytułu konferencji już w samej jej organizacji, między innymi poprzez współpracę studentów oraz kierownik dr Heleny Hrapkiewicz i słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Pierwszy dzień konferencji, zatytułowany *Solidarność międzypokoleniowa*, przeznaczony był na refleksję nad zagadnieniami psychologicznych i pedagogicznych uwarunkowań budowania relacji międzypokoleniowych oraz przekazu wartości i tradycji przez osoby starsze. Pierwszy referat został wygłoszony przez dr. Arkadiusza Wąsińskiego – Dziekana Wydziału Nauk Humanistycznych Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej, a dotyczył psychologicznych uwarunkowań barier w budowaniu dialogu międzygeneracyjnego. Prelegent zauważył, że największą przeszkodę stwarza odmienny typ otoczenia, w którym funkcjonują młodzi – reprezentujący świat cyfrowy oraz starsi – przedstawiciele świata analogowego. W rezultacie obydwie pokolenia dzieli odrębny język, styl myślenia oraz sposób wyrażania uczuć. Droga porozumienia – w opinii dr. A. Wąsińskiego – może być otwartość na korzyści płynące z obu rzeczywistości.

Pedagogiczną perspektywę budowania relacji międzypokoleniowych ukazał prof. dr hab. Krzysztof Wielecki (Uniwersytet Warszawski). Stwierdził, że dzisiejsze

czasy, bardziej niż w przeszłości, naznaczone są brakiem porozumienia generacji młodych i starszych. Przyczyną takiego zjawiska jest tło społeczno-kulturowe nazywane „cywilizacją narcystyczną”, w której człowiek – zwłaszcza młody – odwraca uwagę od fundamentalnych wartości, kierując się powierzchownym postrzeganiem świata. Równolegle obecny w świecie „kult młodości”, utożsamiający szczęście z przyjemnością oraz brakiem cierpienia, odwraca młode pokolenie od osób starszych, których życie często naznaczone jest cierpieniem. Otwartość na wzajemne doświadczenia może stać się – w ocenie profesora – fundamentem budowania dialogu międzypokoleniowego.

Istotnym elementem wzmacniającym solidarność międzypokoleniową jest transmisja wartości i tradycji przez osoby starsze. Na temat zmienności form w zakresie realizacji wartości – realizowanych od lat, ale innymi sposobami – mówiła dr Teresa Sikora (Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego) w referacie pod tytułem *Niedaleko pada jabłko....* Problem wzajemnego spostrzegania, z perspektywy socjologicznej, ukazała dr Daniela Dzienniak-Pulina (Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego).

Odrębną tematykę poruszał ksiądz dr hab. Antoni Bartoszek (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego), prezentujący starość jako zadanie moralne oraz ksiądz prof. dr hab. Jerzy Szymik, ukazujący sytuację starości księdza w myśl zawołania *Deus providet*. Ostatnie wystąpienie było niejako zapowiedzią tematyki, wokół której dyskutowano w drugim dniu obrad – starości przeżywanej przez kapłanów.

Pierwszy dzień obrad zakończono debatą studentów i doktorantów wraz z prelegentami. Podczas debaty, mającej charakter dialogu międzypokoleniowego, każdy z uczestników (11 osób) mógł wypowiedzieć swoje zdanie, zadać pytanie, podzielić się własnym doświadczeniem.

Drugi dzień konferencji poświęcony był rozważaniom nad aktywnością osób starszych oraz starością przeżywaną przez kapłanów. Spotkanie zostało podzielone na dwie sesje: pierwsza zatytułowana była: *Efektowna i efektywna opieka nad osobami starszymi – problemy i rozwiązania*, natomiast druga nosiła tytuł: *Aktywność osób starszych – wymiar praktyczny*. Ksiądz kanonik mgr Zenon Ryzner – Dyrektor Domu Księży Emerytów w Katowicach – w słowie wstępnym nawiązał do konieczności uczenia się pozytywnego myślenia przez osoby starsze, a także otwierania się na korzystanie z pomocy innych ludzi. Zaznaczył, że ludzie starsi potrzebują bliskości osób młodych.

Pierwszy referat sesji pierwszej pt. *Starość – nie radość?* wygłosił ksiądz prof. dr hab. Alojzy Drożdż, pomysłodawca tematu konferencji. Odnosił się do radości i smutku, który dotyka zarówno starych, jak i młodych ludzi. Wskazał, że codzienne trudy, doświadczenia, targając uczucia, wspomagają proces dojrzewania człowieka – hartują jego charakter.

W następnym wystąpieniu prof. zw. dr hab. nauk medycznych Jan Szewieczek (Górnośląskie Centrum Medyczne) prezentował typowe problemy zdrowotne osób w podeszłym wieku, które mogą negatywnie wpływać na jakość ich życia. Natomiast dr Katarzyna Wojtasik (Instytut Teologiczny im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej) zaakcentowała szczególne znaczenie mądrości osób starszych. Mądrość pragmatyczna zwraca uwagę na zdrowy rozsądek i doświadczenie, a z tego wynika umiejętność dobrego ich wykorzystania – podkreśliła prelegentka.

Rozważania drugiej sesji rozpoczął ksiądz dr hab. Antoni Bartoszek (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego). Analizując biblijną przypowieść o miłosiernym Samarytaninie, zaznaczył, że człowiek zawsze jest celem, środki finansowe mogą być tylko środkiem. Analizie został poddany także temat wolontariatu, nazwanego „luksusem”, na który nie każdego człowieka stać. Inny wymiar praktycznej opieki nad osobami starszymi ukazała Rasa Stukiene (Sekretarz generalny Służby Pomocniczej Zakonu Maltańskiego,

Wilno – Litwa), przedstawiając misję Zakonu Maltańskiego, jaką jest obrona wiary oraz służba ubogim i cierpiącym.

Starość księdza w wymiarze praktycznym ukazał ksiądz kanonik mgr Zenon Ryzner, dzieląc się swoimi doświadczeniami prowadzenia Domu Księży Emerytów w Katowicach. Mówca wspominał o potrzebie zainteresowania się drugim człowiekiem, wspomaganie aktywności seniorów. Zamieszkali tam księża emeryci niejednokrotnie podkreślają – o czym wspominał ksiądz Ryzner – że miejsce to stanowi dla nich prawdziwy dom.

Sposoby podejmowania aktywności osób starszych prezentowała dr Helena Hrapkiewicz – kierownik Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Podkreśliła ona, że udział w zajęciach UTW jest wypełnieniem czasu osób starszych, a nie jego zabiciem; umożliwia bowiem rozwój intelektualny, pozwala na integrację z grupą, kompensację utraconych ról społecznych, a także rekreację i rozrywkę. Prelegentka zwróciła uwagę na wzrost zainteresowania przez osoby starsze zajęciami prowadzonymi przez Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Przedmiotem rozważań przedstawionej konferencji była starość ujmowana w wymiarze interdyscyplinarnym. Tematyka konferencji wpisywała się w kończący się (ogłoszony w ubiegłym roku przez Parlament Europejski) Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej. Zagadnienia podjęte podczas konferencji zostaną zebrane w odrębnej publikacji.